

Praktijkonderwijs visteelt in Oenkerk

door Willemien Hoeve

Het ministerie van Landbouw en Visserij heeft de Praktijkschool voor de Veehouderij en het Weidebedrijf in Oenkerk, voorlopig voor een periode van vijf jaar, aangewezen als officiële praktijkschool voor visteelt. Op deze praktijkschool is inmiddels een paling- en een meervalkwekerij gebouwd om het praktijkonderwijs te kunnen verzorgen.

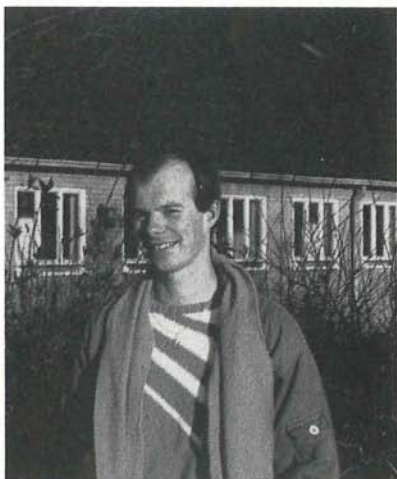
Waarom visteelt in Oenkerk? Wat heeft Oenkerk toe te voegen aan het bestaande visteeltonderwijs? Wat voor kweeksystemen hanteert men en welk doel streeft men na met deze opleiding? Een gesprek met vier personen die betrokken zijn bij de opzet van de visteeltopleiding in Oenkerk.

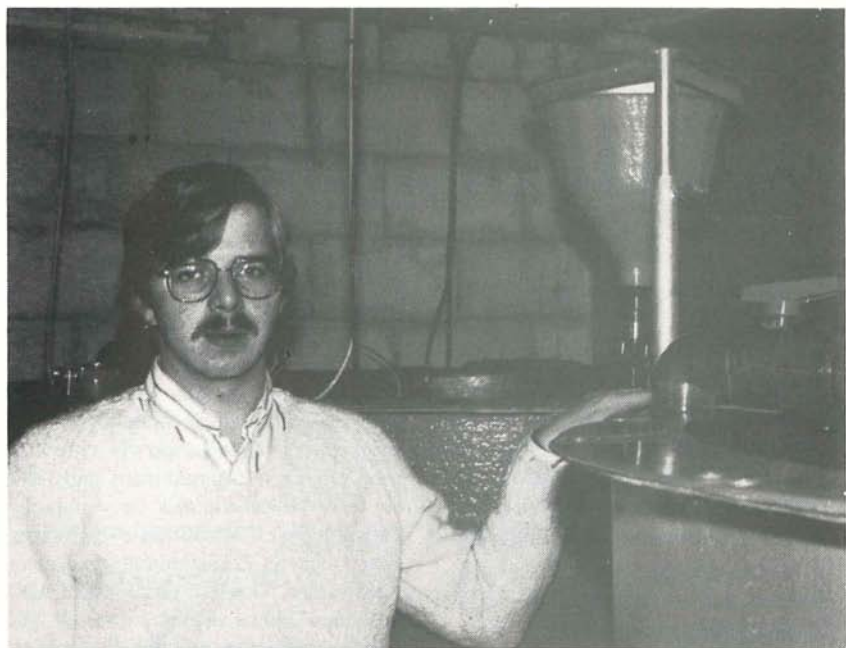
De Agrarische Hogeschool Friesland en de Christelijke Middelbare Agrarische School in Dokkum vatte begin 1986 het plan op om de visteelt onder de Friese boeren te gaan promoten. De provincie Friesland zag dit plan wel zitten en heeft toegezegd het gedeeltelijk te financieren. De scholen werken samen met de stichting 'Pak een Tweede tak', een initiatief vanuit de standsorganisaties. Veel melkveehouders zijn in de problemen gekomen door de superheffing. De stichting 'Pak een

Tweede Tak' wil deze boeren een alternatief bieden. De agrarische scholen stelde in augustus 1986 een projectleider aan. Deze projectleider, ir. A. van Dam, moest de visteelt-promotie gaan begeleiden.

Men besloot vanaf de praktijkschool in Oenkerk het praktijkonderwijs visteelt te gaan verzorgen. Daarom werd eind 1987 de meervalkwekerij van de Agrarische Hogeschool in Leeuwarden overgeplaatst naar Oenkerk. De agrarische scholen in Leeuwarden, Oenkerk en Dokkum werken nauw samen in dit project. De palingkwekerij op de praktijkschool is eigendom van de gebroeders Oberman. Deze kwekerij draait op commerciële ba-

* Ir. R.J. Bakker, projectleider van de visteeltopleiding in Oenkerk

* Drs. P. Oberman heeft samen met zijn broer een nieuw palingkweekstelsel uit Denemarken naar Nederland gehaald

sis. In ruil voor de accommodatie werken de gebroeders Oberman mee aan promotie en onderwijs op het gebied van palingteelt en zij stellen hun gegevens over de palingteelt beschikbaar.

Bedrijfsconsulent

De huidige projectleider, ir. R.J. Bakker, neemt een deel van het visteelt-onderwijs aan de cursisten voor zijn rekening. Hij is tevens bedrijfsconsulent en onderhoudt de contacten met de visteeltbedrijven die in de praktijk worden opgezet. Hij begeleidt de boeren die een viskwekerij willen beginnen en voorziet ze desgewenst van kennis en advies.

Ing. R. Schoenmaker is aangesteld als instructeur voor de vakgroep visteelt. Hij

is voornamelijk belast met het onderwijs over en de verzorging van de vissen.

De vakgroep visteelt valt onder de leiding van ir. E. Kluvers, adjunct directeur van de Praktijkschool voor de Veehouderij en het Weidebedrijf.

Kennis maken met

De praktijkschool verzorgt aanvullend onderwijs voor agrarische scholen. 'De school richt zich in hoofdzaak op drie dingen', vertelt E. Kluvers: 'Het laten kennis maken met de praktijk, ondersteuning van theorielessen door praktijklessen en het afnemen van een praktisch examen als afronding van de cursus.' Verder bestaat de mogelijkheid om in Oenkerk losse cursussen te volgen. Dit systeem is ook doorgevoerd bij de vakgroep visteelt.

Op drie agrarische scholen in Nederland, namelijk: de Middelbare Agrarische Scholen in Dokkum, Helmond en Utrecht,

behoort het vak visteelt reeds tot het onderwijspakket. De leerlingen van die scholen zullen tijdens hun studie één of enkele weken in Oenkerk verblijven om daar het kweken van vis te leren.

'De opleiding in Oenkerk staat dichterbij de viskwekers dan de andere visteeltopleidingen. Er is zeer veel contact met de praktijk en met het bedrijfsleven en dat vindt je nergens anders, ook niet op de Universiteit in Wageningen', verklaart de heer Kluvers.

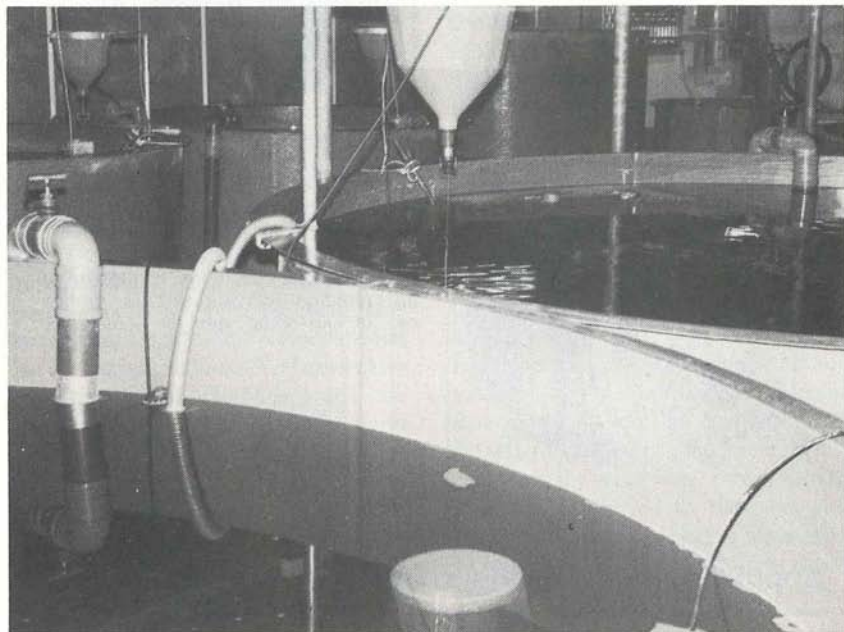
Het doel van de meervalkwekerij in Oenkerk is het verschaffen van goede onderwijsmogelijkheden. Kluvers: 'We streven tevens naar optimale resultaten met deze kwekerij, maar het bedrijf is niet puur commercieel. Als er een vis open gesneden moet worden ten behoeve van het onderwijs dan doen we dat. De lessen hebben

* Het palingkweekstelsel van de gebroeders Oberman

prioriteit boven de opbrengst. Het is de bedoeling dat we over vijf jaar gezamenlijk met het Ministerie van Landbouw en Visserij bekijken wat de resultaten van deze opleiding zijn.'

Trickling filter

De meervalkwekerij bestaat uit drie teeltbassins met een inhoud van 2,5 kub water per stuk. Eén reserve bassin zorgt ervoor dat er altijd warm water in voorraad is. Het water wordt gezuiverd in een plaatbezinker. De opgeloste afvalstoffen worden afgebroken door de bacteriën in een trickling filter. Iedere dag wordt er één kub water verversd. Naast de teeltbassins staan twee glazen aquaria voor de pootvis. Ze hebben een inhoud van 800 liter. Vooral voor de cursus is het visuele aspect van deze glazen bakken van groot belang. 'Op dit moment kopen wij de pootvis van de gebroeders Kooistra uit Schaard', vertelt projectleider Bakker. 'Het is echter mo-

gelijk dat we in de toekomst zelf voor pootvis gaan zorgen. De gebroeders Kooistra zorgen tevens voor de afzet van de meervallen die wij kweken. Op dit moment zijn we nog niet in staat de afzet zelf te realiseren. De vakgroep bedrijfskunde van de Agrarische Hogeschool in Leeuwarden gaat zich binnenkort waarschijnlijk bezig houden met het opzetten van een afzetsysteem voor meerval.'

De projectleider staat positief tegenover de oprichting van een coöperatie die de afzet van de meerval gaat regelen. 'Zo'n coöperatie zal de afzet structureren en onderlinge concurrentie uitbannen zodat de meerval niet tegen dumprijzen wordt verkocht', aldus de heer Bakker.

De gebroeders Oberman installeerden in Oenkerk een nieuw palingkweekstelsel uit Denemarken. 'De Nederlandse palingkwekerijen zijn vaak zeer groot of heel klein (hobbyniveau). Een tussenmaat was er niet', zegt Drs. P. Oberman. 'In Denemarken is de kleinschalige palingteelt echter zeer populair. Dat kleinschalige kweekstelsel leek ons geschikt voor Nederlandse kwekers. De gebroeders Oberman hebben de importeursrechten van het stelsel in handen. De installaties die zij importeren hebben een inhoud van 10 tot 50 ton.

'De maat en het zuiveringssysteem van deze Deense installatie trok ons aan. De zuivering bestaat uit twee systemen. Vanuit de bassins gaat het water via buizen naar de zuiveringsinstallatie die buiten staat. Het zuiveringsapparaat bevat 37,5 kubieke meter filtermateriaal. De filter is zelf ook reinigbaar. Het water uit de bassins wordt twee keer per uur rondgepompt door het filtermateriaal heen. Er is een apart systeem voor het regelen van de zuurstof-toediening. Dit systeem is speciaal beveiligd. Als het zuurstofgehalte in een bak afwijkt van het juiste niveau, dan wordt er per bak de juiste hoeveelheid zuurstof toegevoegd.'

Het systeem bestaat verder uit vier kleine bassins met een doorsnede van twee meter, waarin de jonge glasaaltjes worden opgevangen. Daarnaast staan drie ronde bakken met een doorsnede van vier meter waarheen de aaltjes verhuizen als ze 'groot geworden zijn'. Op 24 november 1987 kwamen de eerste 40.000 aaltjes met een totaal gewicht van 300 kilo in de bakken. 'Over twee jaar hopen we een capaciteit te behalen van 10.000 kilogram per jaar', zegt de heer P. Oberman.

Dat er aan het opzetten van een praktijkopleiding visteelt in Oenkerk hard wordt gewerkt is wel duidelijk, maar hoe is de reactie van de boeren op het promoten van visteelt als tweede tak? Adjunct directeur E. Kluvers: 'De Friese boeren zijn eenzijdig gericht, het is moeilijk om ze bij de koeien vandaan te krijgen. Door de terugslag van de superheffing moeten velen kiezen tussen het verkopen van het bedrijf of een tweede tak. De belangstelling voor visteelt is wel aanwezig, informatieavonden worden goed bezocht, maar het zijn er slechts zeer weinigen die echt iets ondernemen. Als de combinatie tussen de veeteelt en de visteelt groter zou zijn dan was de visteelt waarschijnlijk aantrekkelijker. Verder wil men graag eerst resultaten zien voor men zelf aan de gang gaat. Het rundvee zal altijd nummer een blijven. Als een boer ziet dat het kuilen in de zomer verwaarloosd wordt door de aandacht die de viskweek opeist dan blijft hij bij zijn koeien.

Het koppelen van veehouderij en visteelt valt nog tegen. De warmte van de melk is te gebruiken voor het opwarmen van het water voor de vissen maar vele boeren reserveren dit water voor privé gebruik. Misschien kan er in de toekomst wat melkvet en melkeiwit in het vissvervoer worden verwerkt, maar dit zet geen zoden aan de dijk bij het wegwerken van het melkoverschot.'